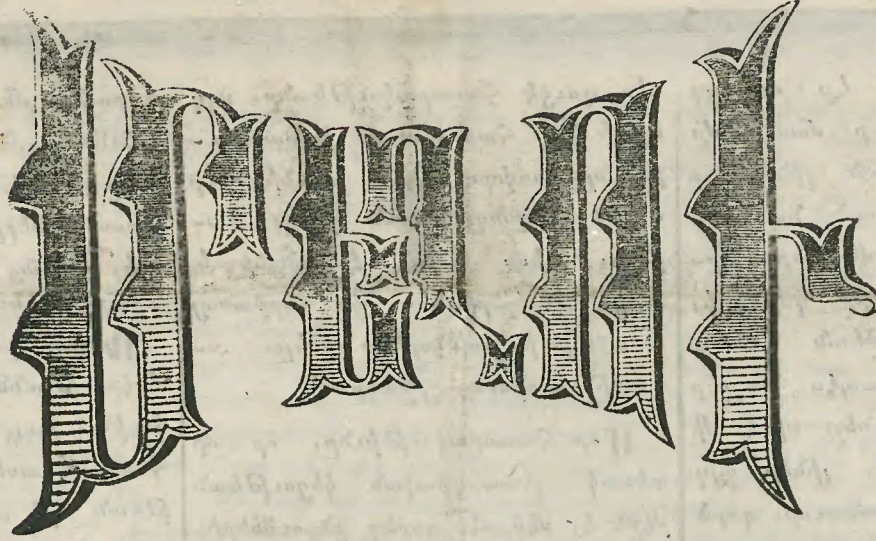

Հրատարակում է ամեն օր բացի երկուշաբթի և տոն օրերից:
Տարեկան գինն է 10 ռուբլի:
Առանձին համարներով խրատարները 5 կոպ.

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի և տոն օրերից
առաւօտեան 10—2 ժամը կէսօրից յետ:

Օտարադպրացիք դիմում են ուղղակի խմբագրութեան հետեւի
հասցեով. В редакцію «Мелы Азіатика», в Тифліс,
— կամ Rédaction de «Mekhoni Hahastani» à Tiflis
(Caucase).

Խմբագրութեան ուղղած թէ՛ յօդուածները, եւ թէ՛ նամակները
պէտք է պարզ դրուած լինին գրողի ստորագրութեամբ եւ հաս-
ցեով: Խմբագրութեանը կարող է փոփոխել, ուղղել եւ կրճատել յօ-
դուածները, Խմբագրութեանը իւր վերայ չէ առնում, յետ ուղար-
կել յօդուածները եւ պահում է երկու ամիս մինչեւ ցատահանը:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են ամեն մի բառին
1 1/2 կոպէկ:

Յայտարարութիւններն ընդունվում են խմբագրատանը եւ պ. Շահ-
վերդեանի ասվիթումում:

Յայտարարութիւններն ընդունվում են հայերէն եւ օտար լեզուներով:

ՄԵԼԱՅԻՆ

ՔՍԱՆԵՒԶՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
առաջին ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ 13-ին ներկայ
նոյեմբերի, կիրակի 12 ժամին, Արծրունու թատրոնում, ըն-
կերութեան խորհրդարանի անդամներին ընտրելու համար:
Յիշեալ ընկերութեան անդամակցութեան ստորագրու-
թիւն ընդունվում է «Մեղու» և «Մշակ» քաղաքների խում-
բագրութեանց մէջ, Կենտրոնական և Կովկասեան գրական-
ճառանոցներում և պ. Եփրեմ Ծատուրեանցի խանութում,
իսկ ընդհանուր ժողովի օրը նոյն իսկ ժողովում:
Անդամակցութեան տարեկան գումարն է երկու սեռի
անձանց համար էլ հինգ ռուբլի:

ԲՈՂԱՆԳԱՆՈՒԹԻՒՆ.
Կրօնի և հայոց լեզուի դաստառու-
թիւնը. — Ամենօրեայ հայոց թերթ.
Ազգային. — Բողոքականութեան Գա-
թիկոյն.
Քաղաքական. — Յրանխա. — Գեր-
մանիա. — Գաղաքական լուրեր.
Մեղուի հեռագրի թերթ.
Մանր լուրեր.
Խառն լուրեր.
Յայտարարութիւններ.
Բանասիրական. — Մատենախո-
սութիւն:

ԹԻՖԼԻՍ, 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1881 թ.

Հայ դպրոցների վերայ բա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԿԱՆ ՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Ընտանեկան աշխարհը
ժողովրդական բանաստեղծութեան
հատուածներով և այլ բանաստեղծութեան

Առաջին տարվայ ուսումնարան և ընթերց-
մունք.

(Առաջին թիւը համար Բացարձակ-Ներքին համարից)

Յօդերն ու Մանրանուն

Բովանդակութեան վերայ *).

Լեզուի դասագրքի բովանդակութիւ-
նից պէտք է պահանջել, որ լինի գաւ-
գացն ու զիւր մասնագիտաց
հասակի համար, որին առաջարկում է.
և որքան փոքր է այն ուղղել, որի վե-
րայ բովանդակութիւնը պէտք է թողնի
իւր տպագրութիւնը, նոյնքան նա պէտք
է լինի բոլոր ազգային. և բացի
սորանից նիւթը երբեք պէտք է թողնի
չը տայ իրան զէթ մագալափ դուրս գա-
լու բովանդակութեան սահմանից, բա-
ցառութիւն չ'անելով մինչև անգամ թո-
թովախոս մանկական հասակի համար,

*) Տես «Մեղու» № 235.

ւական ուշք է դարձնում,
լուսաւորութեան սէրն օր ա-
ւուր հայոցս մէջ դօրանում է,
հայ դպրոցների թիւը բազ-
մանում է, բայց արդեօք ուշք
դարձնում է այդ դպրոցնե-
րին ներկայումս ազգին կա-
րեւոր ազգայնութեան տիպար
կրող ուղղութիւն տալու մա-
սին: Մենք կարծում ենք, որ
չառ սակաւ: Մեր ամեն ճի-

որին սուրբ և անսուրբ սէրը զո-
րովին խորթ են:

Բայց պ. Մանրանունը թշնամի է
հանդիսանում այս գաղափարին: Նորա
համար այդ հանդիմանքն այնքան վեա-
սակար հետեւանքներ չ'ունի, որքան
մենք ենք կարծում, Նա թոյլ է տալիս,
որ այդ երկու տեսակ սէրը պատահին
միմեանց միմեայն դասագրքի մէջ և մի-
նեոյն երեխայական սրտին, հաստատ
համոզված լինելով, որ ճամնային հասակի
խրեան յատուկ խորհելու եղանակն ու-
նի: Իսկ մեր կարծիքով փոքր ինչ պէտք
է տարբերվել երկու մանուկ հասակի
մէջ, որոնց հեռաւորութիւնը մի երկու
քայլ է միայն: Այդ երկու հասակի ներ-
կայացուցիչներից մէկը ան մանուկն է,
որ արդէն մի օրոք գաղափար ունի կազ-
մած լաւ ու վատի վերայ, որ գիտի
չարն ու բարին, միւսը այն ժամանակն
է, որ ոչ լաւը գիտէ, ոչ վատը: Այս-
պիսի մանուկը զեռ եւ տանն է իւր
մօր գոգումը, իւր մանկական ան-
մեղ խաղալիքների հետ, որոնք նորա
աչքում իւր պէս մի-մի շնչաւոր էակներ
են: Սորան յայտնի չէ դպրոցի սենը.
և սորան ինչ ուղղութիւն է, ասեցեք: Ինչ-
պէս հասկացնէք, այնպէս կ'ընդունի,
որովհետեւ տակաւին դասողութեան կա-
րողութիւնից զուրկ է: Իսկ այն մանու-
կը, որի համար դասագիրք է պատրաս-
տում, նա արդէն ամեն մատչելի առար-

գըն ու ձգտումն է, որքան
կարելի է, մեր դպրոցների
նախադիմները յարմարեցնել
կամ կլասիկական և կամ
րէալական ուղղութեանը և հա-
մաձայն այդ ցանկութեան էլ
կազմում ենք մեր դպրոցների
նախադիմները: Այլ թէ ո՞ր-
տեղից պէտք է ստանանք մեր
ուսումնական և գիտնական
եկեղեցականներն և հայկա-
բանները—չը գիտենք:

Այսօր մեր միջնակարգ
դպրոցների համար ամենից
աւելի դժուարագիւտ են հայ-
կաբանութեան և կրօնի դա-
սատուները: Այսպիսիներին
ամեն կողմ քաշքաշում են,
ամեն տեղից պահանջում են
և հարկ է լինում մինչև ան-
գամ, որ դպրոցներն, ոչ յօ-
րինակ այլոց աւելի ուժեղ

կայի վերայ ունի իւր, թէպէտ մանկա-
կան ու նեղ, բայց կրիսթոսական հա-
յեացքը:

Թողնենք այս, եթէ մինչև անգամ
սկզբունքով համաձայնեցնել պ. յօրինողի
մտքին, դարձեալ դա վնասակար է: Ո-
րովհետեւ մեր մէջ զեռ եւ ուսումնասու-
թիւնը այն աստիճան բարեկարգ վիճա-
կի մէջ չէ, որ ուսանողների հասակն էլ
դպրոցում ընդունելու պայմաններից մե-
կը նկատուէր: Մեղանում 7 տարեկան
երեխայի կողքին նստած է 14 տարեկան
պատանեակը, որ իւր հասկացողութեամբ
չառ բարձր է առաջնից, թէպէտ նորա
գաղափարն է, ինչ որ դուք թագցնէք
7 տարեկանից, այն չէք կարող թագցնել
14 տարեկանից, Բաւական է միայն, որ
մի կայծ ընկած լինի վերջինի սրտի մէջ,
և դուք վաղաժամ ցանած կը լինիք նո-
րանում այն բանի սերմը, որի արմատը
կտրելու էք ձգտում ձեր բոլոր ջանքե-
րով: Բայց տեսե՛ք, ինչ է ասում սորա
մասին պ. յօրինողը իւր գրադարու-
թիւններում—42-դ երեսում. «Այդ յայտ-
նի է, որ եւրի տեսակ ուսուցիչներ էլ
կան, որոնց մազ երբ ըրի զ-ը զ-ը եւ
կ'անգն ու մ, այդպիսի խօսքեր լսե-
լով, և արգելում են մանուկներին նոյ-
նը գործ անելու. բայց անտարակոյս
այս էլ . . . ծայրահեղութիւն և վնա-
սակար է»:

Մեր ամառը բիզ-բիզ չեն կանգնում,

տան այդպիսեաց միմեանցից
խելու համար և մենք այդ
չենք պախարակում, որովհե-
տեւ ամենքի համար իւր կա-
չին իրան մօտիկ է: Բայց մի-
թէ այդ գրութիւնը պէտք է
չարունակվի և մեր դպրոց-
ների վարչութիւնը չը պիտի
մտածեն և ուշք դարձնեն
այս հանգամանքի վերայ: Եր-
կու տարի առաջ սուրբ էջ-
միածինը հրաւիրեց երկու վար-
դապետ, դասատու կրօնական
առարկաների, Արմաշու վան-
քից, այսօր Ներսիսեան դըպ-
րոցը կրօնի դասատու չ'ունի,
քանի որ նորա ուսուցիչը հի-
ւանդ է: Ի՞նչ վիճակ է: Թիֆ-
լիզում 70-ի չափ քահանայ
ունենանք և դպրոցը կրօնի
դասատու չ'ունենայ: Ինչո՞ւ,
որովհետեւ նոքա դուրա հա-

րայց համոզված ենք, որ դա ունի իւր
վնասակար հետեւանքները, և յոյս ունինք
որ գործ ու վայելքներ փորձողներ էլ
կան: Այդպիսի դէպքերում ուսուցիչը
ստիպված է շփոթելու. նորա գրութիւնը
դժուարանում է և նա աշխատում է մի
կերպով անց կացնել ու մոռացնել տալ
այն միտքը, որ թագապէս դրանց ամ-
բողջ դասատուն ուղարկութիւնը, Լեռու
չը գնանք. մենք շատ օրինակներից մե-
կի վերայ մատնացոյց կը լինենք: Պ.
Տէր-Ղևոնդեանի «Գր. տ. Մայրնի լե-
զու»-ի մէջ մի դաս կրում էք հետեւալ
վերնագիրը. «Շտապողին տղայ չի լինի»,
որ մենք ուղղել տուինք: Ի՞նչ կ'ստէր
արդեօք պ. Մանրանունը, եթէ մի աշա-
կերտ տեղից վեր կենար և հարցնէր, թէ
օրին է նշանակում՝ շտապողին տղայ չի
լինի: Մենք յոյս ունինք, որ պ. Ման-
րանունը պէտք է կաշկանդուէր: Բայց
պ. Տէր-Ղևոնդեանը այդ զգալով՝ միւս
տպագրութեան մէջ այդ փոփոխութիւն
այսպէս փոխեց. «Շտապողին չի յաջո-
ղի», որին մենք խօսք չ'ունենք: Ինչ է
իցէ:

Ներկայացնենք ընթերցողին գրեւոր
բովանդակութիւնը մանրամասնօրէն. և
նիւթերի մասին ընթերցողին մի ճաշակ
տալու համար՝ առաջ բերենք այն.
1. Ճնշողիկ.
Կտորը ցորեն փռեցի՝ չորացնելու համար,
ճնշողներ եկան ժողովան՝ ուտելու
համար,

մար պատրաստված չեն. ըստ
որում մեր դպրոցները այդ-
պիսի անձինք չեն պատրաս-
տում, թէև նոցա անունը հո-
գեւոր է: Մեր դպրոցները միշտ
կարօտ են հայկաբանութեան
ուսուցչի, որոնք լապտերով
որոնելի են մեր մէջ, և եթէ
եղել են և կան մի քանի ան-
ձինք—սոքա էլ կամ ուրիշ-
ների մօտ են սովորել և կամ
ինքնուս են. ինչո՞ւ, որովհետեւ
մեր դպրոցներն այդպիսի ան-
ձինք չեն պատրաստում: Թէև
ազգային անունն են կրում:
Մենք ենք ուղում ասել, թէ
մեր դպրոցներում հայերէն
չեն սովորցնում, կրօն չեն ու-
սուցանում: Դոքա յայտնի
բան է, այդ առարկաների գի-
տութիւնն աւելի մեծ չափով
են տալիս քան արքունի դըպ-
րոցները, միայն չեն տալիս
մասնագէտներ այդ առար-

գարը վեր կալայ խիցե՞ն պահելու համար,
Թեան գնացին բերդի տանիք՝ գանգոտե-
լու համար,

Ղասարի դանակ ուղեցի՝ մօրթելու համար,
Եթէ պղինձն ուղեցի՝ եփելու համար,
Սաղ քաղաքը մեծարեցի՝ ուտելու համար,
Երէցներ ժողովեցան՝ օրհնելու համար,
Աղջիկներ ժողովեցան՝ բռնելու համար,
Պառանքներ ժողովեցան՝ փետելու համար,
Բեռնավայ-դղիր տուն վազեցին՝ խորվա-
ծի համար,
Գեթիսեմանի բազմեցան՝ այս գովքի հա-
մար.

Այ ճնշողիկ,
կարմիր տօտիկ,
Սիպտակ փորիկ,
Ուտեն կուտիկ,
Խմեն ջրիկ,
Առուի եզրիկ
Պըստիկ մըստիկ
Փախչին երթան՝ կանգալու համար.

Որովհետեւ մենք պէտք է ծանօթաց-
նենք ընթերցողին գրեւորի մէտողի
հետ, ուստի դուրս կը բերենք ուղղակի
յօրինողի բացատրութեանց համառօտու-
թիւնը: Ինչպէս ասացինք, նա առան-
ձին առանձին է հայում խօսելու,
գրելու և կարգաւորելու վարժու-
թիւններին:

Խօսելու վարժութիւն.
«Որպէսզի ճնշողիկ բովանդակու-

կաներում, որ երևում է նրա-
նից, որ մենք այդպիսի մաս-
նագէտների միշտ կարօտ ենք:
Բէալական և կլասիկական
ուսումնայն մանուկները ստա-
նում են և տէրութեան դըպ-
րոցներում, որոնք նոյնպէս լի-
քն են հայ ուսանողներով,
ուստի և հարկէր մեր կար-
ծիքով աւելի ուշք դարձնել
հայ դպրոցների վերայ, նը-
րանց յիշատի ազգային անե-
լու վերաբերութեամբ: Մենք,
որ քիչ գիտենք հայերէն և
քիչ ենք տեղեակ մեր եկեղե-
ցութե՝ պատմութեան և թէ՛
վարդապետութեան, կարծում
ենք, որ մեր դպրոցների տու-
ածը շատ բան է: Բայց նոքա
քիչ են և ահա՛ այդոր հայ-
կաբանների և ընտիր ու հը-
մուտ կրօնականների պակա-
սութիւնն սպառնոյց է դորան:
Եթէ ուսուցիչներ պատրաս-
տելու համար մասնագիտական
դասատուներ պահուում են մեր
մի քանի դպրոցներն, ինչո՞ւ
նոյն բաժինում և հայկաբա-
նութիւն մասնաւորապէս դաս
չը տրվի կամ կրօնական բար-
ձր առարկաներ չաւանդվին,
որով մեր դպրոցները մեծ
ծառայութիւն արած կը լի-
նէին, տալով մեզ գէթ ապա-
գայում մասնագէտ դառնա-
լու ընդունակ և նախապատ-
րաստված հայկաբաններ և
կրօնականներ:

ԱՍԵՆՈՐԵԱՅ ՀԱՅՈՑ ԹԵՐԹ

Եթէ առնում էք ձեր ձեռքը մի
գործիք, մի մեքենայ մի որոշ նպա-
տակի համար գործադրելու նրան,

թիւնը լաւ ըմբռնվի, դեռ այդ պատմու-
թիւնը չը պատմած՝ մանուկներին կան-
խապէս հարցմունք պիտի առաջարկուի,
թէ արդեօք հաջկեղծութիւնն է պատ-
րաստվում և կատարվում հարսանեայ
հանդիսի, ուխտագնացութեան ժամանակ,
գիւղական ամառանոցում կամ հողոց
հացին (քերեսին), ուր մանուկները մո-
տաւորապէս բոլոր այն հանգամանքները
պէտք է յիշեն, որոնք պատմութեան մէջ
ևս պատահում են. նոքա այսպէս կը
պատրաստուին պատմութեան համը լի-
վին ճաշակելու:

Այս նախապատրաստութիւնից յե-
տոյ՝ ուսուցիչը բնականացի պատ-
մում է բովանդակութիւնը և աշակերտ
ներին էլ պատմել է տալիս:

«Պատմութիւնն անելուց յետոյ էլ
յաջող հարցմունքներով մանուկները դի-
տակցաբար պէտք է ըմբռնեն, թէ պատ-
մութիւնը գուրդաբաշխութիւն է, որով
(որի մէջ) ճնշողովը ոչ իսկ արի տեղ է
նկարագրուած»:

«Մենք այժմ առաջ կը բերենք բուն
լեզուի մասը: Նրա որ վարժապետը ամ-
բողջապէս ինքը պատմել է և աշա-
կերտներին պատմել է տուել, այնուհե-
տեւ բաւական բաւական սովորեցնում է
նոյնը բնական և լո՛ւս: Այս նպա-
տակով վարժապետը իւրաքանչիւր նա-
խադասութիւնն ասում է առանձին և
ապա նոյնը ասել է տալիս աշակերտ-

անտարակոյս նայում էք որ այդ
գործիքը, մեքենան իւր մասերումը
այնպէս կազմակերպուած լինի, որ
նա կարողանայ ձեր դրած նպատա-
կին ծառայել, ձեր կամեցածը ար-
դիւնաբերել—դուք այդ գործիքին
այդ մեքենային գոյութեան համար
հոգաւք տանում: այլապէս նա չէր
կարող ծառայել, բանիւ լի թէ մի
մարդ իւր կենսեւումը, լինելը այդ
հասարակական թէ մասնաւոր, գործ
է ուզում կատարել, մի բան առա-
ջացնել, մի որոշ նպատակի ծառա-
յիլ անշուշտ նա մտածում է և
իւր ապրուստի վերայ. նա թէ՛ այս-
պէս թէ՛ այնպէս հոգում է այդ
մասին, ըստ որում այդ մարդը՝ այդ
կենդանի մեքենան չէր կարող մի
որեւիցէ գործ առաջացնել եթէ ա-
ռաջուց կամ միևնոյն ժամանակ չէ
մտածում իւր հոգութեան, իւր
էությունն վերայ:

Հայերի մէջ պարբերական թեր-
թը, որի նշանակութեան, կարեու-
րութեան վերայ խօսելը այստեղ
աւելորդ ենք համարում, պէտք է
հասարակութեան համար աշխատէ:
Հասարակութեան, ժողովրդեան մէջ
ամեն տեսակ երեւոյթների վերայ
ուշադրութիւն դարձնել, նրա կա-
րիքները քննել, առաջնորդել նրան
դէպի առաջ, միևնոյն ժամանակ
հասարակական ամեն հիմնարկու-
թիւնների գոյութեան և կեցու-
թեան համար իւր ջանքը, իւր աշ-
խատանքը դնել, բայց իւր գոյու-
թեան համար ստիպուած է ինքը
ամենից վերջը մտածելու, իւր գո-
յութեան վերայ հոգը նա կամա-
ւոր թողնում է հոգալու այն հա-
սարակութեան, որի մէջ և որի
համար նա աշխատում է:

Քանի որ «Մեքենան» ամենօրեայ
չէր, նա ունէր տարուայ վերջը միշտ
դէ՛միտ, եթէ այդ յայտնի չէ և

ներին, մեծ խնամք ունենալով՝ նոյա
լս ո ղ ու թ իւ ռ ու ա թ ա ս ա ն ու
թ իւ ռ ն սրելու համար»:

«Դժուար է արտասանում՝ չէ, ոչ, քն,
նէ, երկու բաղաձայնները միասեղ. օ-
րինակ՝ ճ է ճողու, «աւանդ, քնացիլ»,
գ ա ն ք տ ե լ ու լ լ լ աշակերտը դժուար-
բանում է արտասանել՝ միայն այս
ժամանակ վարժապետը էլ ամբողջ բա-
ռը չի ասել տալիս, այլ կանգն առնում,
դժուար վանկի ձայնաւորը հնչեցնել է
տալիս, ինչպէս նախ վանկի բաղա-
ձայնները միասեղ ձայնաւորին միացնե-
լով՝ ամբողջ դժուար վանկը կազմել է
տալիս: Այս եղանակի բացատրութիւնը
առ այժմ դեռ չը տալով, օրինակ կը
բերենք՝ ը, ըն, ընձ, ճ ընձ—ա, պա,
ս պ ա—ա, նա, զ ն ա—ա, ան, անդ,
գ ա ն գ ա:

«Այնպէս որ տը և բը է ք չը պ է տ ք
է հ ն չ է բ ա ղ ա ձ ա յ ն հ ն չ իւ ռ ն
առ ա ն ձ ի ն, այլ միշտ այն վանկի
ձայնաւորի հետ, ուր որ բաղաձայնը
պատահում է. օրինակ՝ եթէ աշակերտը
սխալ ձայնամբ արտասանում է յ ա տ
ն ե լ ու լ, նոյնն չը պէտք է ասել տալ
« և չ, սյլ ա, պա, սպա, և ոչ՝ ա,
պա, չպա, յետոյ միանգամ էլ աւելաց
նելով՝ սպա և ոչ՝ չպա:

«Այս պատմութեան մէջ բոլոր հնչիւն-
ներ պատահում են բացի չ, « (բառի
սկզբում) և ք, սակայն խօսակցութեանց

դեղ գուցէ հասարակութեանը, այդ
երևի նրա համար, որ խմբագրու-
թիւնը սովորութիւն չունի իւր
գործերը զանգակատան վերայ կա-
խելու: Միևն ամիսն էլ անցնի և
տարին կը վերջանայ, կը վերջանայ
և Վեդուի ամենօրեայ լինելու ա-
ռաջին տարուայ շրջանը:

Մեր հասարակութիւնը, որ մի
տեսակ լատարգիական կեցութեան
մէջն է, մէկ մէկ գործը ցնցումներով
զարթնում է առժամանակ, որ ա-
ւելի խորը, լէտարգիական քնի մէջ
մտնի մեր հասարակութիւնը, որ
ամեն հասարակական երեւոյթի վե-
րայ անտարբեր սլքով է նայում:
Խօսք չը կայ, որ նա «Վեդուի» ա-
մենօրեայ լինելուն վերայ էլ մի
փոքր ցնցուկուց յետոյ քննեց: Բայց,
մեր կարծիքով արժէր, որ այսպիսի
մի հասարակական երեւոյթի վերայ
ուշադրութիւն դարձնէին, և նրա
գոյութիւնովը, նրա կեցութիւնովը,
գործունէութեամբ հետաքրքրէին:

Կովկասում առաջին անգամ էր
և առաջին թերթն է «Վեդուն» որ
շարաթը վեց անգամ է հրա-
տարակվում: «Վեդուն» տարուայ մէջ
առնուողն պէտք է դուրս բերէ—
երևք հարկւր համար: Այս-
պիսի մի թերթ տարեկան ծախք
ունի հրատարակութեան համար մօտ
12,000 ռուբլի: Այդ գումարի մէջ
չէ հաշված խմբագրութեան, թեր-
թի համար աշխատողների (խմբա-
գիր, թղթակից, աշխատակից) հա-
մար վաճառարութիւնը: Ով որ 12,000
ռուբլով ամեն ծախք կարողանում
է անել, երևի նա ուրիշ աղբիւրներ
ունի, որովհետև ամենօրեայ թերթը
12,000 ռուբլով չի կարող թէ՛
հրատարակութեան և թէ՛ խմբա-
գրութեան ծախքերը ծածկել:

Համարիտ է 12,000 ռուբլով
կարելի է ամենօրեայ թերթ հրա-

ժամանակ այնպիսի բառեր կարելի է
գործ ածել, որ այդ հնչիւններն էլ մէջը
մտնեն: Ուրեմն ամբողջ այբուբենի ար-
տասանութիւնը կը վարժուի հնչ առա-
ջին պատմութեան ժամանակ, Նմանա-
հնչիւններով կազմված բառերը միասին
պէտք է ասել տալ, ակնքնը սրելու հա-
մար, գործը, բերդ, գառաւ, քնել (բ,
պ, փ) և այլն»:

«Այս բոլոր կանոնները ճշգրտեամբ
պահպանելով՝ աշակերտը պէտք է՝ սովոր-
ւէ սուր լսել և ճիշդ արտասանել, իւ-
րապէս նախ ոչ թէ վարժապետը պէտք
է ուղղէ, այլ աշակերտները պէտք է
սովորեն միտ ուշադիր լինել իւրեանց
ընկերի արտասանութեան, որպէսզի
նախ իւրեանք ուղղեն, և ապա թէ ու-
սուցիչը՝ եթէ դեռ էլի հարկաւոր կը լի-
նի»:

«Ինչ որ մէկը ուղիղ ասաց, այն
պէտք է կրկնեն միւսները կարողով կամ
բոլորը միասին. . . խմբովին խօսելը
ամենագեղեցիկ վարժութիւններից մէկն
է լաւ խօսելու ժամանակ, միայն թէ
առողջանութեան բոլոր ձևերը ճշգիւ
պահպանելով և չափազանցելով. . . Եր-
գեցիկ կամ տաղալիս խօսակցութիւն
տեղի չը պէտք է ունենայ: Ով որ վաս-
է արտասանում, նա խմբից առանձին
(գործը) պէտք է վարժուի»:

Այսպէս առանձին առանձին նախա
դասութիւնները վարժեցնելուց յետոյ՝

տարակել մեզանում (1,200 միւս
1,500 համար) բայց այդ ժամա-
նակը թէ՛ խմբագրութեան, թէ՛ աշ-
խատակիցները և թէ՛ թղթակիցները
ձրի, առանց վաճառարութեան պէտք
է աշխատեն:

Որչափ էլ, որ ամեն կողմից հա-
մակրութիւններ ցոյց տուին «Վե-
դուն», բայց այս րոպէիս կարելի է
հաստատ ասել, որ բացի խմբագրու-
թեան ձրի աշխատանքից «Վեդուն»
ունի մօտ 7,000 ռուբլի դէ՛միտ
հրատարակութիւնից:

Ինչ է այդ տխուր և ցտալի
երեւոյթի պատճառը: Միթէ այն,
որ լրագրին չեն համակրում, չեն
կարդում: Ոչ այո, ոչ այն. դրա
պատճառը նրանումն է, որ լրագրին
գրողները շատերը փողը չեն վճա-
րում, և խիստ շատերն էլ թերթը
ազգային է ասելով սիրում են ձրի
կարդալ: Եթէ ձրի կարդացողների
գէթ մի փոքր մասը լճարէր, այն
ժամանակ «Վեդուն» կը կարողանար
մինչև անգամ Եւրոպայի մայրաքա-
ղաքներում լաւ թղթակիցներ պա-
հել: Եթէ հայ հասարակութիւնը
հայերէն ամենօրեայ թերթին վճա-
րել չը գիտէ, բայց խիստ մեծ պա-
հանջներ անելը սիրում է: Ասում
են, թէ այս բանը պակասում է
«Վեդուն» մէջ, այն ինչ կողմը թղթ
է, այս ինչ մասը կարելի էր աւելի
լաւ խմբագրել, այն ինչ մասը բո-
լորովին զանցառութեան է տուած,
այս ինչ լուրը չը կայ կամ շատ
ուշ է դուրս գալու, ուրիշ այս
տեսակ շատ հեշտ և սիրուն դիտո-
ղութիւններ: Այդ ամենը խմբա-
գրութիւնը աւելի լաւ է հասկանում,
աւելի լաւ է տեսնում, բայց ինչ որ
խմբագրութիւնը տեսնում է, նա
գիտէ, այդ աստիճանը, այդ ձրի կը-
րիտիւնները ոչ տեսնում են, ոչ
էլ գիտեն: Այդ պակասութիւնները
հեռացնելու կամ ամենօրեայ թեր-

պէտք է բոլորը կրկնել տալ ամբողջու-
թեամբ և կարգով:
Այս հասակում թէ՛ արտասանութիւ-
նը մեծ խնամքի է կարօտ, բայց լեզուի
դասը միայն դորանով չը պէտք է բա-
ւախանայ, լեզուի դասով ևս բո-
ւաւն դա կ ու թ իւ ռ ն աւելի ճիշդ
պէտք է ըմբռնուի. զանազան դրա-
կանական ձև պէտք է ստանայ, աղքատ
լեզուն պէտք է հարստանայ, Ուստի բո-
ւանդակութիւնն ըմբռնել տալու համար
այստեղ այն մասն առաջ կը բերենք,
որով մանուկի պակասաւոր լեզուն կազ-
դուրվել և զարգանալ կարող է. . . ու
«Կտուրը ցորեն փռեցի»—ի՜նչ փռե-
ցի՝ կտուր թէ ցորեն. ցորեն—կտուր վե-
րայ: Որ տեղ փռեցի—կտուրը կամ
կտուր վերայ. Գիրքը հրտեղ դրի—սե-
ղանի վերայ. տախտակը հրտեղ է—ան-
կիւնում (այս բոլորը ցոյց տալով): «Երբ
որ քար վեր կալայ՝ ինչ պատահեցաւ.
այն ժամ անաւ կ ճնճողուկները թան
գնացին. և որ ու—այն ժամ անաւ կ.
(Այսինքն երբ որ լսելու միտ պէտք է սպա-
սեկ մի այն ժամ անաւ կ): Արդեօք
բոլոր թղթակիցները թան. ոչ, որովհետև
յետոյ (մէկին) մորթեցին, փետեցին, ե-
փեցին, ուրեմն այն (մէկ) քարը դիպի
էր, բայց պատմութեան (խաղի) մէջ այս չէ
ստուած. քար ավերակայ զենոնք քարը
ձգեցի գետին, գիրք վեր կալայ սեղանից
(ցոյց տալ), գիրքը դրի սեղանի վերայ:

«Թուան» ու լո—տանք: Բերդն ունի
տանիք, տունն էլ ունի տանիք»: Գիրքն
ունի կապ—գրքի կապ, սեղանն ունի
ոտներ—սեղանի ոտներ. Գրիչն ունի
կոթ—գրչի կոթ. զատաբն ունի դանակ-
զատաբնի դանակ: Զննողուկը միտ փո-
քր է, բայց պղինձ կայ փոքր և մեծ.
«մեծ պղինձ» ուղեցիկն է (փոքր) ճըն-
ճողուկի համար: Ու մն ից ուղեցիկն
պղինձ—հարկանիք (չէ՝ անուած խա-
ղում): «Այդ քաղաքը»—քաղաքի բոլոր
բնակիչները ինչով կերակրվեցան—մէկ
ճնճողուկով: «Երեցներ ժողովեցան»—օր-
նելու համար, որովհետև նոյնաց կարգն
այդ է. «աղբիւրներ—դռակ և բարձ շի-
նելու բմբուլ հաւաքելու համար. «պա-
ռաւանք»—թուղունը մարկելու համար,
նոյն տան պաշտօնն այդ է. «քոխիւայ,
ղղիւր» չը ժողովեցան, այլ ստուն թափ-
վեցան, քաղաքը վաղելով եկան, երբ
որ խորովածի հոտը լսեցին. «քեթիւու-
ղէքը բաղմեցան»—պատուաւոր մարդ-
կանց համար չեն ստուել մտաբեցին, այլ
բ ա գ մ եց ա ն: Գողթի մէջ ճնճողուկն
ի՜նչպէս է նկարագրուած. նա ի՜նչ ու ի՜նչ
ունի, ի՜նչ է ուսում, ի՜նչ խմում (հրտեղ
է խմում), ի՜նչն ի՜նչան է»:

(Կը շարունակվի).

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ներսիսեան դպրոցի ուսումնաւարտ ՄԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ տալիս է մանաւոր դասեր հայոց լեզուից, ռուսաց լեզուից և այլ աւարական լեզուներէն: Երկու լեզուներէն ամենապարտաւոր վարձատրութեամբ: Նմանապէս տալիս է ճաշից յետոյ և երեկոնքը իրենց դասեր և պատրաստում է աշակերտներին հայ միջնակարգ ուսումնարաններին համար: Հասցէն կարելի է իմանալ «Մեղու» շաբաթական լրագրի խմբագրատանը:

Յօգուտ Տփիսիսի րէալական ուսումնարանի աշակերտաց ապագայ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ, Ժողովուրդն Հայերէն ընթերցանելի գրեանք. Յանկացողք թող բարեհաճին ուղարկել իրանց նուէրները «Մեղու» խմբագրութեան կամ պ. Զ. Գրիգորեանցի «Կովկասեան» գրաւաճառանոցի Հասցէով:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է կամար Տէր-Գաւթեանցի «РУССКОЕ СЛОВО»-ն որ դասագիրք ուսուցիչներին և չորս դպրոցների համար, շինգերորդ ՏԱՍՏԱՐՈՒԹԻՒՆ: Ընդունված է վարստանի և իմէթի և երևանայ թեմերի հայոց բոլոր ուսումնարաններում, նոյնպէս Կովկասի և միւս թեմերի ուսումնարաններից շատերում: Վաճառվում է թիֆլիսում բացառապէս Վենդրոնական գրաւաճառանոցում: Գինն է 45 կոպէկ: Գումարով գնողներին քանակութեան համեմատ զիջում կը լինի: Յանկացողները պէտք է ուղարկեն իրենց Վենդրոնական գրաւաճառանոցին: ТИФЛИСЬ. «ЦЕНТРАЛЬНАЯ РУССКАЯ ТОРГОВЛЯ»:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՇԻՈՅ

Յ. Կ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ:

Ի քաղաքին Խարատուրազարի Տաւրիկ նախնայի:

Պատիւ ունիմ յայտնելու յարգոյ հասարակութեանը իմ հնգամսամասայ փորձը ցոյց տուած և մաքրված ֆրանսիական միթոսով պատուէ և մեքենաների կաշի պատրաստելու յաջողեցաւ և ես այդ արհեստը կատարելագործեցի և կաշին համեմատաբար ածան գինեղով եմ վաճառում: Վաճառողը կ'ընդունիմ պատուէներն և ամենամեծ ճշգրտեամբ կը պատրաստեմ և առանց յետաձգութեան կ'ուղարկեմ ռուսական ընկերութեան գրասենեակի ձեռքով (через контору русского общества) որոյ համար բաւական է միայն կանխապէս ուղարկել տաններորդ մասն արժէքին: Կաշուէն կապը կը բաղկանայ 20 կէսերից, այսինքն 10 ամբողջ կաշուց, որոյ քաշն է 8 փունջի չափ: Այժման տեղական գինն է 24 ռուբլի: Յանկացողները կարող են դիմել ինձ նետնայ հասցէով: Кожевническое заведение О. К. Баронову. Въ Г. Карасубазаре, Тавр. губ.

«ՀԱՅՈՑ ԲԱՐՔԱՆԵՐԻ» խնդրի միակելը առաջ տանելու և իւր նպատակին հասցնելու համար՝ դեռ ևս ժողովուրդն ենք փոխադրուած իւր համարում հրատարակուած մեր հինգ հասարակութեան ժողովուրդի միջոցով: Միևնոյն տեղից կարելի է ուղարկել մի քանի փոխադրութիւններ: Հրաւիրում ենք ստուգելու այն ամեն անձանց ուղարկութիւնը, որոնք ցանկանում են մեր մանուկ գրականութեան զարգացումը և կարող են օգնել մեզ այս զործում: Յ. Նազարեանց. 8-8

Արդէն սկսել եմ թարգմանել ДЕТСКАЯ БИБЛИОТЕКА. «ФЕЛИКСЪ ИЛИ ВЕЛИКОДУШНЫЙ ЮНОША» գրքը: Խնդրում եմ՝ այն անձանց, որոնք պարագում են մանկական գրքեր հրատարակելու կամ թարգմանելու, բարեհաճին յայտնել լրագրով: այս գրքի հայերէն թարգմանութեանը կամ չը լինի:

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲԱՂԱՆԻՔ

(Երբեմն տէրութեան կան, բաղանիքների փողոցի վերայ իշխան Բէրութեանների բաղանիքից վերն):

ԻՎԱՆ ՄԻՆԱՅԵՎԻՉ ՄԻԹՐՈՅԵԱՆՆԵՐԻ ՈՐԿԱՆ: Ներկայ հոկտեմբեր ամսին 22-ին հինգշաբթի եղաւ բաղանիքը նոր շինած բաղանիքի հասարակական-արական և իրական-նորոգելու և առանձին համարների: Առանձին համարների գինն է 80 կոպ. և 1 ռուբլի ժամը: Ընտանեկան համարի գինն է ժամը 1 ռ. 50 կոպ.:

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՅՑ ԿՕՆՏՈՐԱ Ա. ՏԵՐ-ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆՆԵՐԻ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԷԱ № 181

Գոյութիւն ունի 1-ից նոյեմբերի 1879 ամի: Նախագծերի և նախահաշիւների կազմութիւնը կապաւառ առնուած է շինութիւնը, նորոգութիւնը և կարկատումը, որոց վճարը լինում է կատարված շինութեանց չափով: Ընդունում է պատուհանների և դռների ապսպարանք:

Կոնտորան ունի ատաղձագործական արհեստանոց, չոր ատաղձի պաշար և մշտական արհեստանոցներ:

Ապսպարանք ընդունվում են երկուշաբթի և հինգշաբթի 10-12 ժամը:

Օտարաբաղադրացիների ապսպարանքը լինում են փոստայով: 5-5 (Ե)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ ՆՈՐԴԱՍԱԳԻՐԻ ԹՈՒՄԲԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Միտնմտութեան ընթացքի հայոց միջնակարգ ուսումնարանին համար: ՄԱՆԱԿԱՆ (ամբողջ թուական): Երկ. ԳՐԻԳՈՐԻ ՎԱՐՁԵԼԵԱՆ, հրատարակութեան թիւն Բ. Շահվերդի և անի լրագրական գործակալութեան: Գինն է 40 կոպէկ:

Վաճառվում է բացառապէս թիֆլիսում Բ. Շահվերդի և անի գործակալութեան խանութում:

Ուսումնարանները և գումարով առնողները ստանում են 20% զիջում:

Օտարաբաղադրացիք պէտք է դիմեն հետեւեալ հասցէով: Въ ТИФЛИСЬ. Газетное агентство ШАВЕРДОВА:

2-10

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՍ Վարուժանի

Թիւրք պատիւ ունի յայտնելու հայ հեղինակների և գրական ժողովուրդի միջոցով հարկաւոր հաշիւները և զրոյսը: Երկու քարհաճէին իւրաքանչիւր նոր տպված հեղինակութիւններից մի մի օրինակ ուղարկել լրիվ իրաւունքով անուամբ, որի վճարը և թէ նուրիված է, ընթերցարանիս վարչութիւնը պարտ կը համարի անյապաղ հասցնել ըստ պատկանելոյն:

Տնօրէն ընթերցարանի՝ Բ. Արամեանց:

ՍԵՂԱՆԱԻՐԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Յ. Ա. ՉԻԹԱԽԵԱՆՏԻ ԵՒ Յ. Ա. ԷՄԻՆԵԱՆՏԻ կատարում է հետեւեալ գործողութիւնները.

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ԵՒ ԳՆՈՒՄՆ

ԲԱՆԿԻ ՏՈՄԱԿՆԵՐԻ. ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԹՎՈՒՆԻ, հոյաքի վկայականների. ՏՈՄԱԿՆԵՐԻ ներքին փոխառութեանց վիճակահանութեամբ. ՕՐԼԻԳԱՏԻԱՆԵՐԻ քաղաքային վարկի ընկերութեանց. ՕՐԼԻԳԱՏԻԱՆԵՐԻ արեւելեան փոխառութեանց. ԳՐԱԻԱԿԱՆ ԹԵՐԵՐԻ գէմէլի բանկերի և երկաթուղիների օրիգայանների. ՉԵՂՉ ԳՐԱԻԱԿԱՆ ՏՈՄԱՅԻՐԻ՝ այն է տեղական բանկերի, Անդրկովկասի հասարակաց խնամատարութեան պրկիւրի և սրջին կորոնների. ԳՐԱՄ ՏԱԼԸ ԳՐԱԻԱԿԱՆՈՎ, թէ՛ ապահոված և թէ՛ ոչ ապահոված տոկոսների թղթերի. Սէրինքի և ոսկու փոխումն. Ապահովացումն վիճակահանութեան տոմսերի:

ԴՐԱՄԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ԸՆԹԱՑԻՎ ՀԱՇՈՒՈՎ ԵՒ ԹԷ ԻՐԵՆԻ ԱՌԱՂԻ

Վ Ճ Ա Ր Ո Ւ Մ Է:

% Ընթացիկ հաշուի համար 5%
% Աւանդների համար ցայահանջ 3%
% Ժամանակաւոր աւանդների համար 3-6 ամիս. 6%
% — — — — — 9-12 ամիս. 7%:

Պայ. օտարաբաղադրացիների յանձնարարութիւնները կը կատարվեն ճշգրտութեամբ և առանց յետաձգութեան: Գրասենեակը (կոնտոր) գտնվում է Երևանի հրապարակի վերայ, Թամանցի վի. քարվանսարայի հանդէպը, գէմէլի Տէր-Աստուածատուրեանցի տանը:

Պատրաստ է տպագրութեան համար Սամուէլ Սմայլս անգլիացի մատենագրի

ԽՆԱՅՈՂ ՈՒԹԻՒՆԸ

Գրքին կցուած կը լինի նոյն հեղինակի «Երեւոյն» անունով գրքից ներկայ աշխատութեան հետ մեծ կապ ունեցող մի գլուխ «Բողոք և նորա լաւ և վատ գործարարութիւնը»:

Գրքը բաղկացած կը լինի 400 երեսից: Գինը 400 կոպէկ:

Գրքի տպագրութեան համար ստորագրութիւն է բացուած:

Բաժանորդագիրն է ամեն տեղ 2 ռուբլի:

Իւրաքանչիւր բաժանորդ կը ստանայ անգործարար:

6-6

Լոյս տեսաւ «ՏԱՍՆ ՊԱՏ-ԳՐԱՄ» կամ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՅՈՅՑ՝ կրօնական գրքոյիլը. ա. գործ Արսէն քահանայի խորհրատանի, և ծախվում է Կենդանական գրաւաճառ անոցում: Գինն է 25 կոպ.:

ԹԻՖԼԻՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԲԵՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

անշեալ տարուայ անդամները և ցանկացողները անդամ դառնալու կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ Վ. Մովսէս Թաւադեանին, թիֆլիսի առևտրական բանկայ անդամակցական վճարը հաստատուելու և ստանալ տոմսերը:

10-10

„JOURNAL D'ORIENT“

Լ Ր Ա Գ Ր Ի Ն

Կարելի է բաժանորդագրուել թիֆլիսում Բ. Շահվերդի և անի

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ (ԱԳԵՆՏՏՎՈ) միջնորդութեամբ:

Օտարաբաղադրացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով: ТИФЛИСЬ. газетное Агентство В. Шавердова.

2-2(Ե)